

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Kertészettudományi Intézet

XII. Magyar Paprika Napja
2023.09.08. Hajós

Emlékezés a szakma nagyjaira

Dr. Berta Jenő és Dr. Márkus Ferenc

Gáll Tibor

MATE KERTI

Zöldségtermesztési Kutató Központ

Kalocsa

Dr. Berta Jenő „A paprikás ember”

Dr. Berta Jenő a nagyüzemi fűszerpaprika-termesztéstechnológia kidolgozásának és elterjesztésének egyik megkerülhetetlen alakja.

Élete:

- 1923 december 30.-án született Fajszon
- Édesapja birtokán kezdte a gazdálkodást
- 1944-ben elnyeri a kalocsai tájkörzet Fűszerpaprika Termelési verseny 1. díját mintagazda lesz
- Dániában angol hadifogságba kerül, személyes tapasztalatokat szerez a Dán szövetkezeti mozgalomról
- Az ötvenes években kuláklistára kerül
- 1960 -ban lesz Tsz tag, előbb brigádvezető, majd agronómus
- A fajszi Kék Duna Szövetkezet elnöke 1965-1988-ig
- 1999-ben hunyt el

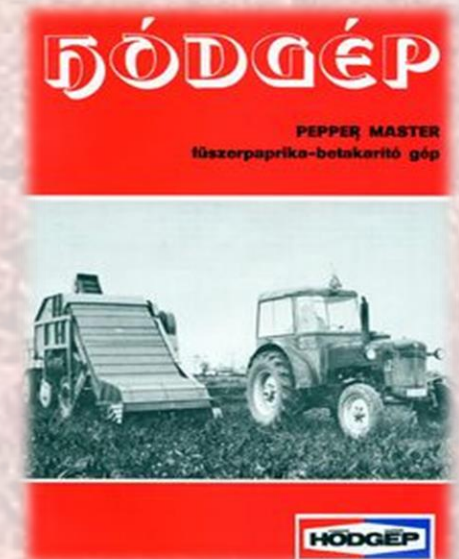
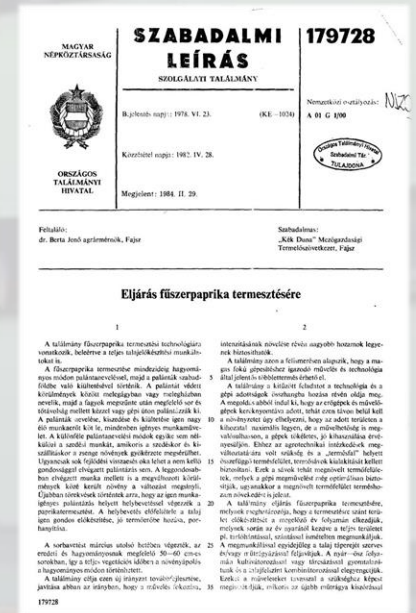
Tanulmányai:

- Elemi iskola
- Téli Gazdasági Iskola Kiskunhalason
- Kalocsai Mezőgazdasági Technikum
- Gödöllői Agrártudományi Egyetem
- 1972 mérnöki diploma - 1974 doktori cím

Munkássága:

- A fűszerpaprika termesztésével ,feldolgozásával kereskedelem fejlesztésével foglalkozik, a nagyüzemi , iparszerű helyre vetett fűszerpaprika termesztés technológia megteremtője
- A helyrevetés, jelentős anyagi és létszám megtakarítással növeli a termelés gazdaságosságát
- Megnövelt tőszám ,gépi betakarítás megteremtése
- A termesztési rendszerre 1978-ban szabadalmat nyújt be, amit 1982-ben elismernek
- A helyrevetett termesztéstechnológia általánossá válik az egész ágazatban

- A Mezőgazdasági Minisztérium által elismert Fajszi Paprika-termesztési Rendszer létrehozója, amelyhez 8 környékbeli gazdaság csatlakozik
- A szövetkezet 1986-ban a MÉM ún. Kiváló Szövetkezet rangsorában az 1. helyre kerül, alapító tagja a KAGE-nak
- Szakmai tevékenysége mellett a mérnök továbbképzőben tart előadásokat óraadóként és állam vizsgáztat
- A szakmai munkán túl a tsz tagság, a településen élők életkörülményeinek javításával is törődik
- Elismerései: Eötvös Lóránd díj 1975, Állami díj 1988

Dr. Márkus Ferenc fűszerpaprika nemesítő (1935-2003)

Márkus Ferenc a XX. század második felének kiemelkedő, jeles fűszerpaprikanemesítője

Kutatásainak eredményei nagyban hozzájárultak a korszerű fűszerpaprika-termesztés megvalósításához a vezetésével működő nemesítői gárda több fajtát állított elő, mint elődjeik összesen

A fűszerpaprika nemesítésnek, új, korszerű fajták előállításának, intézménye eredményes működésének szentelte életét

Tanulmányai:

- Iskoláit szülőhelyén kezdte, majd 1946-1950 között a piaristák kecskeméti gimnáziumában, 1950-1954 között Baján, a technikumban folytatta tanulmányait
- Gödöllői Agrártudományi Egyetemen 1954-1959 - mezőgazdasági mérnök
- 1960 - növénynemesítői szakmérnök, diploma dolgozat: Metaxéniás vizsgálatok paradicsomon és paprikán
- 1964 - egyetemi doktori cím
- 1982 - mezőgazdasági tudományok kandidátusa fokozat
- 2004 - Magyar Tudományos Akadémia doktora posztumusz

Munkássága:

- 1960-tól a Duna-Tisza Közi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet Kalocsai Fűszerpaprika Kutatási Osztályán, majd a jogutódoknál, a ZKI Fűszerpaprika Kutató Állomáson, a Fűszerpaprika Kutató-Fejlesztő Közhasznú Társaságnál dolgozott, végig járva a kutatói pálya lépcsőfokait
- tudományos segédmunkatárs, tudományos munkatárs, tudományos főmunkatárs
- 1980-tól igazgatóhelyettes
- 1994-től igazgató
- 1994-től az Országos Fűszerpaprika Terméktanács, 1998-tól a Vetőmag Szövetség és Terméktanács elnökségi tagja, 1986-tól a Szegedi Akadémiai Bizottság Kertészeti Munkabizottságának, 2000-től az MTA Növénynevelési Bizottságának tagja, 2001-ben az Országos Fűszerpaprika Terméktanács ügyvezető elnökévé választják, 2002-ben címzetes főiskolai tanári kinevezést kap

Nemesítői életműve:

- Nemesítői munkája során a *Capsicum Annum* var. *Longum* csoport hazai és külföldi változatait használta fel. Keresztezés és pedigré tenyésztés módszereire alapozva hozta létre a termelői, feldolgozó igényeket egyaránt kiszolgáló fajtasorát, amelyben folyamatos növekedésű, féldeterminált illetve determinált fajták is szerepeltek. Egyik legsikeresebb fajtája a Kalocsai Merevszárú 622 amely magas festéktartalmával és kiváló termésbiztonságával sokáig dominált a termesztésben
- 1992-ben az ő vezetésével indult meg a rezisztencia nemesítési program Kalocsán. A legkorszerűbb nemesítési eljárásokat alkalmazva építettek be rezisztencia forrásokat *Bs2*, *gds*, *L3* gének felhasználásával

- Munkatársaival elsőként indította el a rezisztens fűszerpaprika hibridfajták , nemesítését a 90-es évek végén 2000-es évek elején, amelynek eredményeként baktériumrezisztens hibridek születtek
- 16 államilag elismert fajtát állított elő és 9 fajta társnemesítője volt , a legjelentősebbek , melyek közül jelenleg is több szerepel még a köztermesztésben :

- Kalocsai merevszárú 622 - 1974
- Kalocsai cs. 631 - 1977
- Kalocsai 801 - 1988
- Kalocsai V-2 - 1988
- Kalocsai A cseresznye - 1993
- Remény - 1998
- Kármin - 2001
- Rubin - 2001
- Kalorez - 2003
- Kaldóm - 2004
- Globál - 2005

Kalocsai 801

Kalocsai V2

Kármin

Kalorez

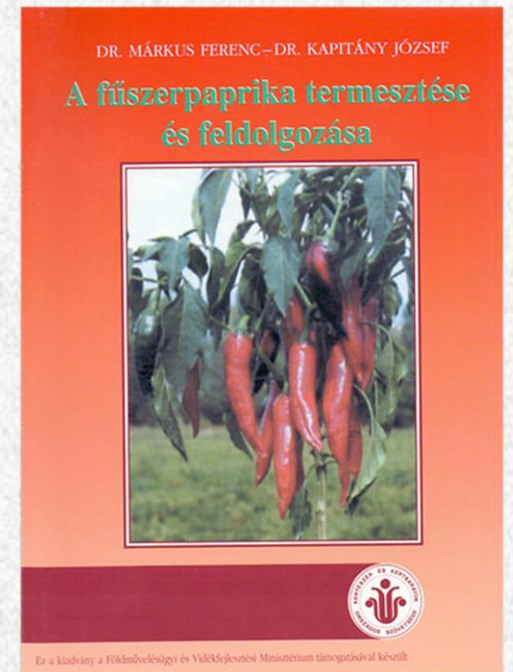
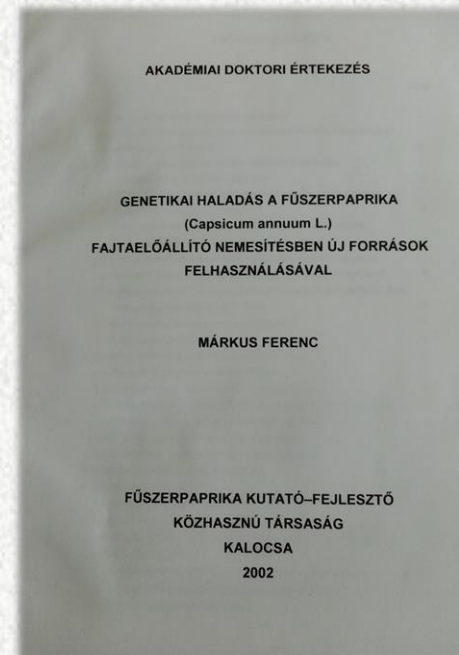
Kaldóm

Globál

Publikációi:

- 74 tudományos dolgozata jelent meg hazai és nemzetközi folyóiratokban, 46 népszerűsítő cikket írt
- Négy szakkönyv társszerzője volt, amelyek közül a legjelentősebb „A fűszerpaprika termesztése és feldolgozása” című, amely a Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó gondozásában jelent meg 2001-ben

- Márkus Ferenc maradandót alkotott. Az 1970-1995 között létrehozott fajtatípusok és fajták, a kapcsolódó termesztéstechnológiák a magyar fűszerpaprika kutatás és nemesítés aranykorát jelentették. Az 1996 -2010-ig terjedő időszakban általa elindított nemesítési irányvonalak alapján létrehozott rezisztens és hibrid fajták új korszakot jelentettek az ágazat számára és tovább növelték az intézet és nemesítőik hírnevét
- Megszállott, következetes, igényes kutató volt, nagy érdeme van abban, hogy hazánkban jelenleg is szinte kizárólag magyar fűszerpaprika-fajták vannak köztermesztésben
- Kalocsa városa 2017-ben a kutatóintézet 100 éves jubileuma alkalmából utcát nevezett el róla

Köszönöm megtisztelő figyelmüket !